

Přehled základních dat:

Název akce: konference Karel Kramář (1860–1937)

Forma: mezinárodní vědecká konference

Termín konání: 31. října–2. listopadu 2007 (středa–pátek)

Místo konání: Praha, Clam-Gallasův palác, Husova 20

Počet referujících: k pěti desítkám osob

Záštita:

Konference se koná pod záštitou předsedy vlády České republiky

Pořadatelé:

Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, Ústav českých dějin

Masarykův ústav – Archiv Akademie věd ČR, v. v. i.

Historický ústav Akademie věd ČR, v. v. i.

Vysoká škola CEVRO Institut

Hlavní město Praha, Magistrát hl. města Prahy, Archiv hl. města Prahy

Organizátoři:

PhDr. Luboš Velek, Ph.D., velek.lubos@volny.cz

Mgr. Jan Bílek, bilek@mua.cas.cz

Kontaktní adresa:

Masarykův ústav–Archiv AV ČR, v. v. i.; Gabčíkova 10, 180 00 Praha 8,

www.mua.cas.cz, (http://www.mua.cas.cz/akce/konf_kk.html),

tel.: 286 010 135-6

Tisková zpráva

ke konferenci Karel Kramář (1860–1937)

Struktura dokumentu:

- **Tisková zpráva**
- **Biogram Karla Kramáře**
- **Fotografie Karla Kramáře**
- **Přehled základních dat**

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, 29. října 2007 – Informace o třídení mezinárodní vědecké konferenci Karel Kramář (1860–1937), kterou u příležitosti 70. výročí jeho úmrtí a s cílem zhodnotit jeho život a dílo pořádá pod záštitou předsedy vlády České republiky pět odborných pracovišť v čele s Ústavem českých dějin Filozofické fakulty Univerzity Karlovy a Masarykovým ústavem – Archivem Akademie věd České republiky, v. v. i.

Událostmi a osudovými zvraty nabitý život K. Kramáře (1860–1937) byl a zůstává výzvou k zamýšlení se nad jeho životem, dílem i odkazem. Cílem konference je analyzovat a interpretovat Kramářovo politické a společenské působení, a to v co nejužším kontextu s vývojem střední Evropy.

Karel Kramář vstoupil na scénu české politiky v období jejího přechodu od politiky honorační k politice masové. Svým vzděláním, schopnostmi i ekonomickou nezávislostí představoval v českém prostředí výraznou a jen těžko srovnatelnou osobnost a přes své mládí záhy zaujal přední postavení uvnitř politické elity habsburské monarchie. Na počátku 20. století se stal respektovaným vůdcem Národní strany svobodomyšlné (mladočeské), z níž se mu podařilo vytvořit politickou stranu moderního typu. Ostatně již na přelomu 19. a 20. století svým politickým vlivem a svými výkony výrazně přesáhl horizonty českého prostředí a stal se politikem, či dokonce státníkem vsutku rakouským, *politikem s evropským rozhledem a kontakty*. Kramář ovšem nebyl pouze politickým praktikem, nýbrž i politickým myslitelem, který dokázal osobitým způsobem navazovat na odkaz F. Palackého i dílo svého soupeřníka a protivníka T. G. Masaryka a dále je rozvíjet. Ve středu Kramářova zájmu ležela především zahraniční politika a budoucí postavení

českého národa, jež bylo neodlučitelně spjato s řešením „rakouské otázky“. Krátce před první světovou válkou jsme svědky Kramářovy proměny z *politika rakušanského v politika antirakouského, usilujícího o českou samostatnost* všemi prostředky, a to v součinnosti s ostatními slovanskými národy střední, jižní i východní Evropy, zejména pak s Ruskem.

Kramářova slovanská a antirakouská politika jej ve víru I. světové války přivedla téměř na popraviště. V závěru války tento symbol domácí rezistence usedl do křesla *prvního ministerského předsedy nově vzniklé Československé republiky*. Pro politika s nimbem „vůdce národa“ bylo nepochybně satisfakcí stanout v čele první vlády státu, který chápal jako přímého pokračovatele historického českého státu. Brzký pád Kramářovy vlády, související nejen s vnitřní a vnější nestabilitou mladé republiky, nýbrž i s nerealizovatelnými Kramářovými názory na poválečnou mezinárodní politiku, natrvalo odsunuly svého protagonistu z *politického výsluní do pozadí*. Stárnoucí Kramář se ale nevzdával, budoval ve změněném politickém systému svou pozvolna slábnoucí stranu, zvanou nyní Národní demokracie, střetl se s levicí i s představiteli národnostních menšin a především s politickými protivníky formátu T. G. Masaryka a E. Beneše. Vyhraněné názory, nesmiřitelnost i osobní zatrpkllost zaháněly Kramáře až na pomezí krajní pravice. Jeho a Masarykův skon v roce 1937 jako by předznamenávaly brzký zánik Československé republiky.

Shromáždění zájemců, především z řad historiků a politologů, kteří se ze svobodné badatelské vůle na konferenci schází, akcentuje témata související nejen s politickou činností K. Kramáře v nejšířších souvislostech a nej-různějších podobách (straníka a stranického lídra, poslance, státníka, zakladatele Československa, protagonistu slovanství a panslavismu, vazby k ruské emigraci v meziválečné republice atd.), ale i jeho aktivity jako podnikatele či představitele společenské smetánky konce 19. a počátku 20. století, a neopomíná témata jako Kramářův soukromý život (zejména s ohledem na manželku Naděždu), životní styl, prožitek nebezpečí smrti, jeho stavebnické aktivity, vztah k žurnalistice, k umění atd. Předpokládáme, že konference nebude jen sledem jednotlivých monologů, ale že podnítí i kritickou diskuzi. Přejeme si, aby přispěla k popularizaci Kramářova jména. Expertní příspěvky přednesené na konferenci se stanou jádrem následně vydaného sborníku.

Luboš Velek a Jan Bílek

Kramář Karel,

* 27. 12. 1860 Vysoké nad Jizerou (okr. Semily), † 26. 5. 1937 Praha, český právník, politik a státník. Vystudoval práva na univerzitě v Praze a poté pokračoval ve studiích národního hospodářství v Berlíně a politických věd v Paříži. Původně se chtěl věnovat akademické dráze a připravoval se na habilitaci (spis *Papiergeld in Oesterreich seit 1848*, 1886). Roku 1889 založil spolu s T. G. Masarykem a J. Kaizlem realistické hnutí; 1890 vstoupil do mladočeské strany, 1891 za ni zvolen poslancem říšské rady a na začátku 20. století se stal jejím uznávaným vůdcem. Před první světovou válkou hlavní představitel a obhájce tzv. pozitivní politiky, odmítající český státoprávní radikalismus a směřující k pozvolnému posilování hospodářských, politických a kulturních pozic českého národa i ostatních slovanských národů rakousko-uherské monarchie. Organizátor všeslovanských sjezdů v Praze (1908) a v Sofii (1910), tvůrce koncepce novoslovanství, v jejímž duchu usiloval o rovnoprávnou spolupráci všech Slovanů, o smíření rozporů mezi Rusy a Poláky, Srby a Bulhary i o zahraničně politické sblížení Ruska a Rakousko-Uherska. Po vypuknutí I. světové války stál u zrodu domácího odboje; v květnu 1915 zatčen a v červnu 1916 odsouzen za velezradu k trestu smrti, v lednu 1917 mu trest zmírněn na 20 let žaláře, v červenci 1917 zcela amnestován a znovu se zapojil do českého politického života. Od července do listopadu 1918 předseda Národního výboru československého, od listopadu 1918 do července 1919 předseda první československé vlády. 1919 vedoucí československé delegace na pařížské mírové konferenci. Zdůrazňoval osudové důsledky ruské Říjnové revoluce pro celý svět a v průběhu mírových jednání naléhal, aby vítězná mocnost mobilizovala ve vlastním zájmu všechny síly k obnově demokracie v Rusku. Vítězství a konsolidace bolševického režimu definitivně pohřbily jeho vizi demokratické ruské velmoci, jež by byla oporou menších slovanských států včetně ČSR a jejich záštitou před eventuální recidivou německé agrese. Kriticky se stavěl k jednostranné orientaci československé zahraniční politiky, zejména k přeceňování významu Společnosti národů; ve vnitřní politice obhajoval koncepci ČSR jako národního státu československého národa, oponující Masarykově koncepci státu národnostního. V letech 1918–19 předseda Československé státoprávní demokracie, 1919–34 Československé národní demokracie a od 1934 Národního sjednocení; 1918–20 člen Revolučního Národního shromáždění, od 1919 poslanec Národního shromáždění. Vůdčí představitel pravicového liberálně nacionalistického tábora v meziválečné ČSR, nejautoritativnější odpůrce politické skupiny „Hradu“, zejména E. Beneše. Autor řady studií a spisů právně historických (*České státní právo*, 1896), národohospodářských a politických (*Les parties politiques et la situation parlementaire en Autriche*, 1889; *Dějiny české politiky od roku 1879*, 1909; *Ruská krise*, 1921; *Na obranu slovanské politiky*, 1926; *Československý stát a Slovanstvo*, 1927); napsal též několik kapitol pro encyklopedické dílo *Česká politika* (1905–14). Posmrtně 1938 vydány fragmenty jeho *Pamětí*, dovedené do 1893.

(In: Josef Tomeš: *Český biografický slovník XX. století*, díl II, Praha 1999, s. 161-162)